

PRAMENĚ

Ročník XIII

SEPTEMBER 2015

Cena 0,40 €

Svätootcovské učenie o Cirkvi (pokračovanie)

Sväti Otcovia častokrát píšú o predobrazoch Christa, Bohorodičky a pod. Aj v prípade predobrazov Cirkvi nám zanechali niekoľko znamenitých výkladov na texty starozmluvných kníh. Najväčším predobrazom Cirkvi v Starej zmluve bol izraelský národ. No snáď jedným z najkrajších, čo do predstavy, je Noemova archa. O Noemovi a stavbe archy, ako aj o potope a zmluve, ktorú Boh uzavrel s ľudstvom cez Noema, dozvedáme sa v prvej knihe Mojžišovej, kapitoly 6 - 9. Práve na osobe Noema a archy nachádzajú sväti Otcovia niekoľko porovnaní s Christom a novozmluvnou Cirkvou:

1. Boh dal Noemovi presné pokyny na stavbu lode. Loď mala byť zhotovená z jediného materiálu - gofrového (cédrového) dreva. Aj Christova Cirkev je stavaná z jediného materiálu - živých kameňov, t.j. z ľudí, ktorí uverili a nasledovali Christa. O tom nám píše svätý apoštol Peter: „A aj vy sami, ako živé kamene budujte sa na duchovný dom, sväté kňazstvo, aby ste prinášali duchovné obete, príjemné Bohu skrze Isusa Christa“ (1 Pt 2, 5).

pre večný život: „Ja som dvere. Keď cez mňa niekto vojde, bude spasený“ (Jn 10, 9).

Zaujímavým je aj doba, ktorá trvala Noemovi na naplnenie Božej vôle o arche. Noe staval archu rovných sto rokov. Počas takejto dlhej doby sa stal známy po celej zemi, mnohí ľudia prichádzali, aby videli človeka, ktorý buduje tak obrovskú loď. Zároveň to bola dobrá príležitosť pre Noema, aby zvestoval Božiu vôľu všetkým ľuďom, ktorí tak mohli

viera, jeden krst, jeden Boh a Otec všetkých“ (Ef 4, 4 - 6). Tak je Christos jediný Pán, jediná Hlava a Cirkev je jeho telom, údmi (por. Ef 1, 22 - 23).

4. Všetci, ktorí sa nachádzali v arche, mohli do nej vojsť jedinými dverami. Dvermi do Cirkvi je samotný Spasiteľ Isus Christos: „Ja som dvere. Keď cez mňa vojde niekto, bude spasený; vojde i vyjde a nájde pastvu“ (Jn 10, 9).

Obrazy Christovej Cirkvi v Starej Zmluve

2. Na lodi bolo jediné okno pre svetlo. Jediný zdroj svetla pre Cirkev je Biblia. Hovorí nám o tom svätý žalmista a potvrdzuje svätý apoštol Pavol: „Sviatou mojim nohám je Tvoje slovo,“ (Ž 118, 105) „ak je aj zakryté naše Evanjelium, zakryté je tým, ktorí hynú. V nich zatemnil pán tohto sveta myseľ neveriacich, aby sa im rozsvietilo svetlo evanjelia o sláve Christa.“ (2 K 4, 3 - 4). Na celej arche boli vybudované jediné dvere, cez ktoré sa dalo vstúpiť dnu a zachrániť sa tak pred istou smrťou. Tieto dvere archy - Cirkvi sú samotný Christos, len cez Neho, cez vieru a prijatie Christa človek môže vstúpiť do Cirkvi a zachrániť sa

urobiť pokánie. Noe je obrazom Christa vo zvestovaní záchranu a nového života, ale zároveň aj obrazom námahy, ktorú na to vynaložil a tiež utrpenia, ktoré pretrpel v podobe posmechu a vyčlenenia zo spoločnosti.

3. Noe vybudoval podľa Božej vôle jedinú archu, ktorá bola záchranou pre tých, čo boli v nej. Aj Christos zbudoval jedinú Cirkev, v ktorej všetci zjednotení v Christu budú spasení (por. 1 Pt 3, 20 - 21). O jednote Cirkvi píše aj svätý apoštol Pavol: „Jedno je telo a jeden duch, ako ste aj boli povolani v jednej nádeji svojho povolania. Jeden Pán, jedna

5. Noe vybudoval archu a potom do nej vstúpil so svojou rodinou. Nikto z cudzích do archy nevstúpil. Cirkev vybudoval Isus Christos. Cirkev je Boží dom, rodina (por. Jn 17, 20 - 21; Ef 3, 15; 1 Tim 3, 15). Aj do Cirkvi je možné vstúpiť len pod podmienkou, že sa človek stane domácim, t.j. ak prijme krst a myropomazanie, čím sa začlení do Božieho domu. Tento krst znamená narodenie z vody a Ducha, ako to potvrdzuje samotný Spasiteľ svätému Nikodémovi: „Veru, hovorím ti, ak sa niekto nenarodí z vody a Ducha, nemôže vojsť do Božieho kráľovstva.“ (Jn 3, 5). Vstúpiť do archy znamenalo zachrániť sa pred

dokončenie zo str. 2.

smrťou. Rovnako je to aj s Cirkvou - ten, kto vstúpi do Cirkvi bude zachránený: „A Pán pridával na každý deň (takých), ktorí boli zachránení“ (Sk 2, 47). Ostať mimo archy znamenalo istú smrť. Nežiť podľa Christa a jeho evanjelia, žiť mimo Christovej Cirkvi znamená vlastnú záhubu, pretože Christos ako Hlava zachráni svoje telo (por. Ef 5, 23 - 24).

6. Ak človek vstúpi do Cirkvi, jeho činnosť nekončí. Obraz Noema nám predkladá obraz práce, starostlivosť o druhých, a tiež prinášanie duchovných plodov Bohu. Noe počas života v arche pokračoval vo svojej práci, staral sa a krmil všetky zvieratá a po potope, kedy opustil archu, dostal požehnanie od Boha on aj jeho synovia: „Plodte a množte sa a naplňte túto zem“ (1 Mjž 9, 1). Tí, ktorí sú zachránení v Cirkvi majú prinášať dobré plody, ako o tom hovorí samotný Christos, keď sa prirovnáva k vínnemu kmeňu a ľudí v Cirkvi k ratolestiam vyrastajúcim z tohto kmeňa a prinášajúcim plody. Kto neprináša dobré plody, t.j. kto

nezachováva prikázania od Christa, bude z tohto vínného kmeňa odrezaný a hodený do ohňa. (por. Jn 15, 1 - 17). Ako Noe mal nádej v živote v novom svete a podľa toho sa namáhal, aj človek v Cirkvi má nádej v novom - večnom živote a podľa toho sa má namáhať v naplňovaní Božích prikázanií (por. Gal 6, 7 - 10).

Pavol KOCHAN

Použitá literatúra:

BIBLIJA. *Knigi Svjaščennogo Pisanija Vetchogo i Novogo Zaveta kanoničeskie. V ruskom perevode s parallel'nymi mestami i prilozheniem*; Moskva 2005, s. 309; ISBN 978-5-85524-072-6.

BELEJKANIČ, I.: *Pravoslávne dogmatické bohoslovie II.*, Prešov 1996, s. 224; ISBN 80-7097-341-2.

МАКСИМОВ, Г.: *Каким был настоящий Ноё?* Dostupné na: <http://www.pravoslavie.ru/put/70247.htm>

ПОПОВИĆ, Justin: *Dogmatika pravoslavne crkve - Knjiga treća: Eklisijologija, eshatologija, pnevmatologija*, Beograd - Manastir Čelije 1978, s. 838.

USPENSKÉ SLÁVNOSTI V RYBNICI

15. august je v pravoslávnej Cirkvi spojený s jedným z veľkých a medzi veriacim národom obľúbených sviatkov cirkevného roka, so Zosnutím Presvätej Bohorodičky. O to viac je tento deň slávený v nižno - rybnickom chráme, ktorý je pútnickým miestom Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie, a ktorý je tomuto sviatku zasvätený.

Aj tohto roku sa tu zišli veriaci z celej eparchie, aby si uctili čestné a slávne Zosnutie Matky nášho Boha a Spasiteľa Isusa Christa a poklonili sa Jej milostivej klokočovskej ikone, ktorá spočíva v tomto chráme.

Celoeparchiálne slávnosti začali v piatok podvečer 14. augusta, už tradične mariánskymi piesňami prichádzajúcich pútnikov a privítaním Vysokopreosvieteného vladyku Juraja, ktorý spolu so správcom chrámu, o. Dušanom N. Tomkom, za spolusluženia o. arcidiacona Matúša Spišáka a duchovných otcov - prot. Mariana Čičváka z Úbreža a prot. Michala Džugana zo Strážskeho slúžil bohoslužby Vsenočného bdenia.

Duchovnú atmosféru umocňovala prítomnosť sv. ostatkov mnohých svätých., okrem ostatkov sv. spravodlivých rodičov Bohorodičky Joakima i Anny, eparchiálnych patrónov, takisto ostatky viacerých svätých mučeníkov, ktorí svoj život Bohu odovzdali cez mučenícku smrť, ktorú prijali z rúk osmanských Turkov. Práve ich život a odkaz mučeníctva pre dnešnú dobu priblížil vladyka Juraj vo svojom príhovore po Vsenočnom bdení.

Je už tradíciou, že počas Uspenských slávností v pútnickom chráme je slúžená Sv. Tajna Jeleopomazania, ktorej aj tohto roku sa zúčastnilo mnoho veriacich, ktorí cez pomazanie sv. olejom, a takisto cez Sv. Tajnu Pokánia a následne Eucharistiu mohli prijať z Božieho odpustenia, Jeho požehnanie a uzdravujúcej moci.

Nasledovala príprava k sv. liturgii, čítanie kánonu a modlitieb k Sv. Pričačšeniu - Prijatiu Darov sv. Tela a Krvi Hospodina a prvá sv. liturgia, ktorú slúžili duchovní otcovia - prot. Marek Sedlický z Lastomira, prot. Michal Džugan zo Strážskeho a ekonóm Vasilij Lembej z Ruského Hrabovca. Počas nočnej sv. liturgie väčšina prítomných pristúpila k sv. Eucharistii. Celá ďalšia noc pokračovala striedaním sa molebnov, akafistov, panachýd s mariánskymi piesňami.

Eparchiálne slávnosti vyvrcholili archijerejskou sv. liturgiou v sobotu, v samotný deň sviatku Zosnutia Presvätej Bohorodičky, ktorú spolu s Jeho Vysokopreosvietenosťou Jurajom, arcibiskupom michalovsko - košickým, slúžili duchovní eparchie - protosynkel eparchie a správca farnosti Brezina mitr. prot. Vasyl Bardzák; tajomník eparchie mitr. prot. Bohušlav Senič zo Sobraniec; otcovia arcidekani - za michalovský arcidekanát mitr. prot. Ladislav Fedor z Hažina; za trebišovský prot. Juraj Šatala zo Zemplínského Hradišťa a za sobranecský, prot. Marián Čičvák z Úbreža., ďalej slúžili správcovia cirkevných obcí - prot. Vladimír Spišák z košického katedrálneho chrámu; mitr. prot. Štefan Horkaj z Choňkoviec; prot. Miroslav Janočko z Falkušoviec; prot. Peter Bzik z Pozdišoviec; ekonóm Ivo Ozimanič z Bežoviec; jerej Marek Gubí zo Zemplínskej Širokej; jerej Radoslav Paisij Lupjan a miestny duchovný, ekonóm Dušan N. Tomko. Liturgiu diakonským slúžením doprevádzal o. arcidiacon Matúš Spišák a svojim spevom bohoslužby skrášľoval michalovský katedrálny zbor sv. Rastislava.

Slávnosti zakončili modlitbami duchovenstva a veriacého národa pred milostivou ikonou Matky Božej klokočovskej i posvätením novozhotovených krížov, ktoré budú už skoro po avízovanej rekonštrukcii časti strechy zdobiť pútnický chrám v Nižnej Rybnici. Aj touto cestou patrí vyjadriť poďakovanie každému, kto akýmkoľvek spôsobom prispel na realizáciu tohto diela.

Nech Matka Božia Klokočovská, Ochrankyňa Zemplína privinie všetkých, ktorí sa k Nej utiekajú pod Svoj materinský omofor

s prosbou o vzájomnú modlitbu o. Dušan Nikodím TOMKO

Deň svätého Štefana, kráľa uhorského

Vo štvrtok, 20. 8. 2015, Jeho Vysokopreosvietenosť Juraj, arcibiskup michalovsko - košický, slúžil spolu s arcibiskupom mukačevsko - užhorodským Feodom a duchovnými budapeštianskej a maďarskej eparchie Ruskej pravoslávnej cirkvi v katedrálom chráme Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Budapešti svätú liturgiu pri príležitosti sviatku svätého apoštolom rovného kráľa Štefana, osvietiteľa Uhorska. Vladyku Juraja doprevádzal prot. Peter Bzik, správca farnosti Pozdišovce. Po svätej liturgii sa konal sprievod okolo chrámu s ikonou a sv. ostatkami svätca.

Za zmienku stojí aj skutočnosť, že časť sv. ostatkov svätého kráľa Štefana je uložená aj v košickej katedrále sv. Jána Milostivého.

- mkpe

Medzinárodné stretnutie pravoslávnej mládeže v Užhorode

V dňoch 1. - 3. júla sa konalo medzinárodné stretnutie pravoslávnej mládeže v Užhorode, na ktorom sme sa zúčastnili aj my, členovia Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku. Stretnutie sa začalo v užhorodskom chráme akafistom k sv. Jánovi Šanghajskému a San - franciskému, ktorému je tento chrám zasvätený.

Po zoznamení mládežníkov zo Zakarpattia, Slovenska, Česka a Rakúska sme sa presunuli autobusmi do Malej Uhoľky. Napriek tomu, že cesta bola dlhá, v autobusoch vládla priateľská atmosféra, spievali sme duchovné a národné piesne. Keď sme dorazili do Malej Uhoľky už na nás čakala chutná večera. Na druhý deň po svätej liturgii sme sa poklonili močšam sv. Jóna Uhoľského. Nasledovalo naše putovanie po monastieroch: Uhľa - Uspenský ženský monastier, Čumalevo - Voznesenský ženský monastier, Iza - mužský monastier, kde sú uložené ostatky sv. Alexija

Karpatoruského, Siľce - mužský monastier sv. Jána Bohoslova a Dubrivka - ženský monastier sv. Jána Krstiteľa.

V piatok ráno sme sa zúčastnili archijerejskej liturgie. Po liturgii sa nám prihovril vladyka Feodor, arcibiskup mukačevsko - užhorodský. Na záver sa chceme v prvom rade poďakovať Hospodu Bohu za to, že nám umožnil zúčastniť sa tohto stretnutia, takisto o. Viktorovi a jeho matuške Natálii z Užhorodu za vřtne prijatie, o. Antonijovi a o. Konstantinovi, ktorí nás sprevádzali po monastieroch. Veľká vďaka patrí mládežníkom z užhorodsko - mukačevskej eparchie za ich starostlivosť počas celého stretnutia, na ktorom sme sa veľmi dobre cítili.

- mládežníci

Od samotného začiatku mongolsko - tatarského jarma na Rusi Litovské kniežatstvo, ktoré do toho času (polovica 13.stor.) zaberalo len nepatrné územie, začína naberať na politickej vážnosti, ale aj rozširovať svoje územie prenikajúc stále hlbšie na územie Západnej Rusi. Práve v tomto období, keď Rus preniká myšlienka oslobodenia sa spod tatarského jarma, málopočetný litovský národ (zocelený tvrdými prírodnými podmienkami a bojmi) sa dostáva do úlohy ochrancu Západnej Rusi, ochraňujúc

Život pravoslávnych na Západnej Rusi a v Poľsko - litovskom kráľovstve

čanom i Rusom. V ruských oblastiach nechávali nedotknutú pravoslávnu vieru i štruktúru spoločenského zriadenia. Tohto pravidla sa pridržiavali aj na nových územiach Litvy, keďže niektoré ruské oblasti sa im dobrovoľne vzdávali, a tiež mnohí Rusi sa sťahovali na územie Litvy za účelom obchodu, či trvalého usídlenia. Tento priateľský vzťah medzi kresťanským ruským národom a pohanským obyvateľstvom Litvy viedol k veľkým úspechom kresťanstva (КОЯЛОВИЧ, М.: *Литовская церковная уния*, cit. dielo, s. 3). Tiché svedectvo Pravoslávia, nie násilná misia fanatických náboženských misionárov, potvrdila starú pravdu - pokora kresťanov si podmaňuje i mocných vládarov, a Litva vtedajšieho obdobia bola toho priamym svedectvom. Je zaujímavé, že samotné litovské kniežatá dávali príklad svojim pohanským poddaným k zblížovaniu sa s ruským národom, a to nielen v občianskom a spoločenskom živote, ale aj v otázkach viery, keď vstupovali do príbuzenských vzťahov s ruskými kniežacími rodmi a prijímali kresťanstvo a tak skoro všetci umierali ako pravoslávni (Pozri NARBUTT, T.: *Dzieje Starożytnie naroda Litewskiego*, cit. dielo, s. 339 - 340.). Celú problematiku príbuzenstva litovských kniežat s ruskými kniežacími dvormi a ich vzťah k pravoslávnej viere

церковная уния, cit. dielo, s. 3).

Treba tu pripomenúť, že pre problematiku, ktorej sa venujeme v našej práci, nie je ani tak dôležité spojenectvo rusko - litovského národa voči nepriateľovi, ale hlavne fakt, ktorý veľmi výstižne charakterizoval M. O. Kojalovicz: „*Litovskí pohania v čase, kedy sa do ich duše vryla pochybnosť o pravdivosti ich pohanských bohov, mali príležitosť porovnať latinskú kresťanskú misiu s východným Pravoslávím, a nie je isto potrebné hovoriť, ktorý z týchto dvoch kresťanských prúdov sa rozhodli prijať. S čistým svedomím možno konštatovať, že Livonský križiacky rád urobil jedinečnú službu Pravoslávii v Západnom Rusku v tomto čase tým, že práve svojím pôsobením odháňal od latinstva litovských pohanov a pomohol im rozhodnúť sa pre Pravoslávie*“ (КОЯЛОВИЧ, М.: *Литовская церковная уния*, cit. dielo, s. 4). Od tohto času ruské Pravoslávie sa na Litve stále viac dostávalo do popredia.

Príchod latinských širiteľov kresťanstva však nevyburcoval len celú Litvu do zbrane proti nim, ale takisto i zvyšky pohanského fanatizmu so svojim centrom vo Vilňuse, ktoré sa s krutosťou obrátili proti kresťanom. Dejiny starovekého litovského národa spomínajú ukrižovanie františkánskych misionárov na vilňuských pahorkoch, avšak

DEJINNÁ CESTA K BREST - LITOVSKÉJ CIRKEVNEJ ÚNII

ju od zla mongolského jarma a ďalších nepriateľov, aby sa nakoniec spojili do jednotného národa a štátu. Litovské kniežatá sa javili ako nebojácni a tvrdí protivníci Mongolov, Poliakov aj Livonských križiackych rytierov, a tak ruský národ videl prirodzenú potrebu ba dokonca nevyhnutnosť podriaďiť sa týmto novým vládcom (Pozri NARBUTT, T.: *Dzieje Starożytnie naroda Litewskiego, Tom IV.*, Wilńus 1835 - 1840, s. 95 - 96; Dostupné na internete; КОЯЛОВИЧ М., *Литовская церковная уния*, cit. dielo, s. 1 - 2).

Táto viditeľná sila Litvy a jej kniežatá - Radziwill, Mindovg, zvlášť Viteň, Gedimin, Oľgerd, boli skutočnou hrozbou pre jej nepriateľov, ale to nebránilo budovaniu dobrých vzťahov medzi litovským a ruským národom (Pozri NARBUTT, T.: *Dzieje Starożytnie naroda Litewskiego...*, cit. dielo, s. 118 - 122). Je pravdou, že medzi týmito národmi boli viditeľné rozdiely v ich viere, jazyku a v spôsobe života, no takisto litovské kniežatá sa usilovali zmazať tieto rozdiely a rovnako sa správali k Litov-

velmi podrobne rozpracoval I. P. Boričevskij vo svojom diele „*Pravoslávie a ruská národnosť v Litve*“.

Koncom 14. stor. ruská kultúra, zvyky a pravoslávna vieru, mierne, nebadane, bez hlasných propagánd a ozbrojených mníšskych rádov, ale zato trvalo a dôstojne, prenikali do celej litovskej spoločnosti. Nebolo by potrebné dlho čakať, aby sa celá Litva stala kresťanským štátom s východným pravoslávnyim vierovyznaním. Celé toto sľubne sa vyvíjajúce smerovanie však ukončila jedna udalosť. V susedstve Litvy, a to v Prusku a Livonsku, sa usadili dva rády ozbrojených hlásateľov západného latinského kresťanstva, ktoré potokmi krvi zmáčali úspechy zakoreňujúcej sa Christovej viery v rusko - litovských krajoch (Pozri tamže, s. 414 - 520). Ako hovorí historik, biskup E. Narbutt vo svojich Starożytnych dziejach naroda Litewskiego: „*Rusi a Litovčania v skutku nenávideli týchto „hlásateľov Evanjelia“ , čo ich ešte viac zblížovalo a zaparovalo k boju s týmito novými nepriateľmi*“ (КОЯЛОВИЧ, М.: *Литовская*

(čo je zaujímavé), v tom istom čase ani jeden ruský duchovný, ani kupec nebol vystavený ani najmenšiemu poníženiu, hoci v tom istom čase prebiehala vojna s Moskovským kniežatstvom (Pozri tamže, s. 4). Jediný prípad prenasledovania pravoslávnej viery z tohto obdobia na Litve je z r. 1342 (1397), kedy boli na smrť vydaní traja významní Litovčania - Kruglec, Kumec a Nižalo (po krste Antonij, Joann a Eustachij). Z príbehu ich umučenia sa však dozvedáme, že ich utrpenie a smrť vyvolali obdiv Litovčanov, ktorí obstúpili väznicu a so zbožnosťou počúvali každé ich slovo a mnohí sa obrátili ku Christovi (Pozri NARBUTT, T.: *Dzieje Starożytnie naroda Litewskiego V. tom*, cit. dielo, s. 157 - 164; КОЯЛОВИЧ М., *Литовская церковная уния*, cit. dielo, s. 242 - 243). Z povesti o ich umučení sa dozvedáme, že litovské knieža Oľgerd (ktorý bol vnímaný ako rozhodný a múdry vládca, a ktorý bol v príbuzenskom vzťahu s ruskými kniežatami), by bol len ťažko sám súhlasil s týmto skutkom, ktorý bol vo svojej podstate

pokračovanie zo str. 4.

namierený proti kresťanskej budúcnosti jeho národa. Naopak, hlavnými sudcami a mučiteľmi v tomto spore boli pohanskí žreci pod vedením hlavného žreca Krive-Krivejtu, ktorý si tento rozsudok vyžiadal. Keďže Krive-Krivejta mal v tom čas značný vplyv na Litve, nedá sa čudovať, že Oľgerd mu rozhodnutie v tomto spore prenechal (Pozri tamže, s. 157 - 164).

Nehľadiac na všetky okolnosti, ktoré potláčali úspechy latinskej viery na Litve a umožňovali zakoreňovanie Pravoslávia, šíritelia západného kresťanstva vojenskou cestou a násilím napáchali množstvo bolestivých rán v Litve a tieto v priebehu času začali viac a viac krváčať a dotkli sa aj života rusko - litovských pravoslávnych veriacich. Na podrobených územiach totiž latinskí križiari násilne prevádzali na svoju vieru stovky ba tisíce Litovčanov a k tomu boli neraz donútené aj samotné litovské kniežatá, čo viedlo k pomalejšiemu, ale istej ľahostajnosti voči viere, ktorá sa zrazu stala obeťou politickej vypočítavosti (Pozri КОЯЛОВИЧ, М.: *Литовская церковная уния*, cit. dielo, s. 4 - 5). Napríklad samotné kniežatá Mindowg a Vitovt niekoľko krát podľa okolností zmenili vieru (Pozri ШАБУЛЬДО, Ф.: *Энциклопедия истории Украины - Вітовет, Т. I.*, Наукова думка 2005, s. 580 - 581).

Ľahostajnosť vo veciach viery je vždy veľmi zhubná, a to zvlášť, keď sa vyvíja v národe v čase jeho prechodu na kresťanstvo a to znamenalo celý chod ďalších litov-

ských dejín. Práve toto bolo počiatkom zvratu v spoločenskom i náboženskom živote pravoslávnych Rusov a Litovčanov.

Po smrti výnimočne nadaného a energického kniežaťa Oľgerda na litovský veľkokniežací trón zasadol jeho syn Jagello, ktorý sa ničím nepodobal na svojho otca (*Jagello - Jogaila (1351 - 1434) bol v rokoch 1377 - 1401 veľkým litovským kniežaťom a ako Vladislav II. Jagello od 1386 - 1434 poľským kráľom. Je považovaný za zakladateľa dynastie Jagellovcov, pričom on sám je zaraďovaný ako jeden z posledných Gediminovcov (dostupné na internete; Wikipedia - Vladislav II.)*). Jedno, čo po ňom zdedil bola vychytralosť, ktorá mu však často nepomohla, keďže Jagello bol dosť krátkozraký a neprezieravý (JAROSZEWICZ, J.: *Obraz Litwy pod względem jej cywilizacji od czasów najdawniejszych do końca wieku XVIII, Tom I.*, Wilno 1844, s. 27 - 29; КОЯЛОВИЧ, М., *Литовская церковная уния*, cit. dielo, s. 6). Je jasné, že takýto človek nedokázal na svoju stranu získať ani veľmožov, ani národ tak, ako jeho oslavovaní predkovia Gedimin a Oľgerd. Práve v tom čase stála Litva pred nebezpečenstvom zo strany Tatárov, a hlavne livonských rytierov. Aj na Litve medzi príbuznými mal Jagello veľa nepriateľov, preto siahol po prvej príležitosti, ktorá sa ponúkala a sľubovala, že ňou môže posilniť svoju moc (Pozri tamže, s. 29).

V tom čase mali Poliaci mladú kráľovnú Jadwigu, pre ktorú hľadali výhodného ženiča. Nikto nemohol byť pre poľský kráľovský dvor vhodnejším ako Jagello, a takisto

pre Jagella to bola najlepšia príležitosť ako sa cez toto manželstvo a spojenectvo s Poliakmi zabezpečiť pred vnútornými a vonkajšími nepriateľmi (Pozri OSTROWSKI, T.: *Dzieje i Prawa Kościoła Polskiego, Przez Teodora Ostrowskiego S. P. Krótko Zebrane*. Powtórnie Przedrukowane 1846, s. 197; Dostupné na internete). Toto v tom čase výhodné zblíženie Litvy s Poľskom, oslepilo aj väčšiu časť významných Litovčanov. Len jednoduchý litovsko - ruský národ nie celkom nadšene prijal toto spojenectvo, o čom svedčili povstania a rebélie vo viacerých oblastiach zeme. Povstania vypukli v oblastiach Polocka a Smolenska. Ich vodcom bol Jagellov brat Vingoled - Andrej Oľgerdovič, ktorý bol pravoslávny. Jagella označil za odpadlíka od pravoslávnej viery, ktorý nie je hoden byť litovským veľkokniežaťom. Vo svojom boji proti Jagellovi sa spojil s Livonskými rytiermi a smolenským kniežaťom Svätoslavom. Výsledkom povstania bolo však iba vyrabovanie polockej oblasti spojencami. Toto úplne zmenilo situáciu v kniežatstve v prospech Jagella (Pozri NARBUTT, T.: *Dzieje Starożytnie naroda Litewskiego*, cit. dielo, s. 385 - 395). Osobné mocenské záujmy veľmožských rodín však napomohli k uskutočneniu tohto nežiadúceho spojenia, ktoré sobášom Jagella s Jadwigou v r. 1386, vytvoril jeden poľsko - litovský štát, ktorý vošiel neskoršie do histórie pod názvom Rzeczpospolita.

Hypodiakon ThDr. MUDr. Miroslav ŠČERBEJ
/publikované na pokračovanie, redakčne krátené

Chrámový sviatok a diakonská chirotonia v Zemplínskej Širokej

6. septembra 2015 sa v Zemplínskej Širokej v Chráme Roždestva Presvätej Bohorodičky konala slávnostná liturgia, pri príležitosti chrámového sviatku. Slávnostnú liturgiu viedol Vysokopreosviatený Kyr Juraj, arcibiskup michalovsko - košický. Spolu s vladykom pri svätom prestole prinášali eucharistickú obeť správca cirkevnej obce o. Marek Gubik, správca katedrálneho chrámu v Michalovciach o. Sergej Barilik a o. diakon Matúš Spišák z košického katedrálneho chrámu. Na liturgii boli účastní aj hostia z prešovskej eparchie o. Marek Kundis a o. Miroslav Humenský, ktorý je rodákom tejto cirkevnej obce.

Počas malého vchodu bol významený správca chrámu o. Marek Gubik právom nosenia zlatého kríža a epigonátu. Vladyka sa k otcovi prihovril vľúdnyimi slovami, v ktorých v krátkosti objasnil aj symboliku epigonátu a menoval ho tým do hodnosti ekonóma cirkevnej obce.

Vo svojej kázni vladyka rozprával v duchu slov Evanjelia dňa a spomenul ešte jednu milú udalosť, ktorá nás v závere liturgie očakávala. Z rúk miestneho archijereja prijal diakonskú vysviacku absolvent Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove Mgr. Ján Bučko. Ako dlhoročná a stála obsluha po boku vladyku nastal čas, kedy si ho Boh povolal na ďalšiu službu v Cirkvi.

Náš brat Ján, ktorý je členom cirkevnej obce v Michalovciach, prijal od svojej manželky Kataríny požehnanie pre túto službu. Následne pred cirkevnou obcou a svojim archijerejom sľúbil, že bude dodržiavať učenie Cirkvi a poslušnosť svojmu biskupovi. Po speve tropárov nasledovala ustanovujúca modlitba a chrámom sa nieslo zvolanie AXIOS – Dostojin (dôstojný).

Na úplný záver liturgie sme si vypočuli ešte ďakovné slová od vladyku a o. Mareka.

V mene celej našej cirkevnej obce želim novosvätenému o. diakonovi Jánovi veľa síl do ďalšej služby v Cirkvi a mnoho Božej milosti: "Na mnohaja i blahaja lita" – AXIOS, AXIOS, AXIOS.

Viliam FENCÍK

Denný detský stacionárny tábor v Michalovciach v spolupráci s Vojenskou podpornou nadáciou

Leto, čas oddychu, dovolenky a pre najmenších čas prázdnin a relaxu po náročnom školskom roku. Práve preto príslušníci Samohybného delostreleckého oddielu v Michalovciach v tomto čase oddychu organizovali Denný detský stacionárny tábor pre deti vojakov a zamestnancov OS SR v priestoroch Duklianskych kasární pod Hrádkom. Tábor sa konal v dňoch od 3. 8. 2015 do 21. 8. 2015.

V prvom rade patrí poďakovanie všetkým príslušníkom Samohybného delostreleckého oddielu, ktorí prispeli 2 % a prostredníctvom Vojenskej podpornej nadácie sa časť týchto financií mohla využiť, aby sa naše deti mohli zabaviť, oddýchnuť si a nazrieť do mnohokrát veľmi náročnej práce svojich rodičov.

V priebehu troch augustových týždňov deti denne prichádzali v skorých ranných hodinách so svojimi rodičmi, a to nielen od SHDO, ale prichádzali aj deti príslušníkov 22. mpr. čo je veľkým úspechom prvého ročníka.

Garantom tábora bol veliteľ SHDO podplukovník Pavol BARANČÍK, ktorý v spolupráci s vojenským duchovným por. Simonom CZAPOM a čat. Mariánom MARCINOM zabezpečovali plynulý chod tábora.

Počas tábora, ktorého bohatý program zabezpečovali príslušníci SHDO deti mohli bližšie spoznať vojenskú techniku, denný poriadok vojakov, ako aj prácu zdravotníkov. Samozrejme nechýbala ani turistika v krásnej prírode Zemplína, či spoločný výlet na Zemplínsku Šíravu spojená so športovými súťažami. Horúce letné popoludnia deti strávili športovými aktivitami v telocvični, či spoločenskými hrami na spoločenskej miestnosti, kde po obedňajšom odpočinku dostali priestor na to, aby svoje denné zážitky nakreslili. Z týchto „umeleckých diel“ sa vytvorila nástenka, ktorá potom bola na konci dňa stále vyhodnotená a najlepšie boli odmenení.

V piatok, 21. augusta, nastal čas, keď sme si uvedomili, že máme za sebou krásne tri týždne plné zážitkov a dobrodružstiev. Rozlúčku našim deťom spestril veliteľ oddielu podplukovník Pavol BARANČÍK, ktorý slávnostne odovzdal každému účastníkovi tábora preukaz mladého delostrelca. Po spoločnom obede sa deti vybrali s rodičmi do svojich domovov s predsavzatím, že o rok sa znova stretne.

por. Simon CZAP, vojenský duchovný

... BOLA RAZ JEDNA DIŠPUTA

Asi v polovici r. 873 sa obaja žiaci sv. Metoda, Lazar a Naum, dostali do Ríma. Neprijal ich už pápež Hadrián II., ktorý zomrel v r. 872., ale pápež Ján VIII. (872 – 882). Bol to muž veľmi činný a podnikavý, ale v jeho konaní boli často rozpory. Snáď preto, že mu bolo určené za veľmi ťažkých a priam zúfalých pomerov vykonávať úrad rímskeho patriarchu. Najviac starosti mu spôsobilo obsadenie južného Talianska mohamedánskymi Arabmi, ktorí dokonca ohrozovali Rím. Preto sa pápež VIII. dal do boja s Arabmi. Dal postaviť vojenské loďstvo a postavil sa ako admirál do jeho čela. S Arabmi sa stretol v boji pri zálive Circe a ukoristil im 18 lodí.

V nádeji na pomoc východorímskeho cisára sa zmieril v r. 879 s konštantínopolským patriarchom sv. Fótiom Veľkým a udržoval

dy v záležitosti s Metodom.

V dôsledku Kocelovej demarše, ktorý vystupoval ako oddaný priateľ a neúnnavný obhájca metropolitu Metoda, odohral sa v Ríme prudký diplomatický boj medzi zástupcami kráľa Ľudovíta Nemca a kniežat'a Kocel'a. Z tohto boja vyšiel víťazne Kocel', ale za toto víťazstvo on i jeho kniežatstvo drahú zaplatilo. Nedal na hrozbu Nemcov, aby sa neodvážili brániť ďalej sv. Metoda a tak Nemci vpadli do Panónie, obsadili ju, rozdelili medzi svojich početných hraničných grófov a prevzali kontrolu nad krajinou. Kocel' zahynul pravdepodobne v bitke s dalmatskými Chorvátmi v r. 876. Ešte predtým však poslal pápežovi Jánovi VIII. žiadosť, aby určil sv. Metoda aj za arcibiskupa Panónie.

Sv. Metod sa vracia z väzenia

styky s menovaným cisárom, za čo na neho zanevrel rímsko – nemecký cisár Karol Tučný. Tento prišiel v r. 879 do severného Talianska a poslal pápežovi Jánovi VIII. do Ríma rozkaz, aby prišiel do Pavie (Taliansko), čo bolo pre pápeža veľkou úrážkou.

Ďalším ponížením tohto pápeža bolo, že v januári v r. 881 Karol Tučný pri príležitosti korunovania na rímsko – nemeckého cisára donútil Jána VIII., aby v slávnostnom pápežskom oblečení vystúpil na kazateľnicu chrámu sv. Petra s Evanjeliom a krížom i pred cisárom, biskupmi, nemeckými vojakmi a rímskym ľudom slávnostne odprisahal, že dohodou s Fótiom nemienil urobiť ujmu na cti a stanovisku svojich predchodcov. Z uvedeného je vidieť, aké politické udalosti v západnej Európe ovplyvňovali vzájomné vzťahy dvoch patriarchov kresťanského sveta. Na tieto rozpory v konaní pápeža Jána VIII. treba upozorniť preto, aby sme pochopili jeho zása-

Kaplnka sv. Margity Alexandrijskej v Kopčanoch z veľkomoravského obdobia

dokončenie zo str. 6.

Tiež pápež Ján VIII. sa cítil dotknutý zosadením a uväznením sv. Metoda, pretože nemeckí biskupi sa drzo postavili proti plánom a rozhodnutiam pápežskej stolice, ktorá bola takým počínaním nesmierne ponížená a urazená. Preto aj čin nemeckých biskupov nemohol zostať bez odplaty a trestu. Pápež poslal do Nemecka ankonského biskupa Pavla, ktorý podľa písomných pokynov, a tiež v zmysle listu, ktorý niesol so sebou, prikázal nemeckým biskupom, aby sv. Metoda a jeho žiakov ihneď prepustili na slobodu pod trestom suspendovania na tak dlhú dobu, akú bol Metod u nich držaný vo väzení. Rozkaz bol taký jasný a ostrý, že bol ihneď vykonaný a sv. Metod v sprievode ankonského biskupa Pavla spolu so svojimi uväznenými žiakmi sa vrátil na Veľkú Moravu.

Ankonský biskup Pavol odovzdal sv. Metodovi list, v ktorom mu pápež Ján VIII. zakázal užívať pri bohoslužbách slovienský jazyk a pripomenul mu, že sa majú bohoslužby konať po latinsky alebo po grécky, „ako to robí Cirkev Božia na celom svete“. Pápež asi nevedel, že vo východných cirkvách sa slúžilo od počiatku kresťanstva nielen po grécky, ale aj po sýrsky, arménsky, arabsky, perzsky, gruzínsky, koptsky a v iných jazykoch. Je veľmi významné, že sv. Metod neuposlúchol tento zákaz a s najväčšou pravdepodobnosťou vysvetlil ankonskému biskupovi Pavlovi, prečo nepovažuje za správne vzdať sa praxe, ktorá bola hlavným predpokladom úspechu jeho poslania na Veľkej Morave, a zároveň rozhodujúcim nástrojom pre obrátenie zostávajúcej časti veľkomoravského obyvateľstva na kresťanstvo a pre konsolidáciu novej cirkvi.

Životopisec píše, že Boh potrestal nemeckých biskupov za ich čin, keď hovorí: „... štyria z týchto biskupov zomreli“. Táto správa

má skutočné historické pozadie. Dejiny skutočne zaznamenávajú úmrtie týchto biskupov v pomerne rýchлом slede. Tak salzburgský arcibiskup Adalvin zomrel v r. 873, pasovský biskup Hermanrich v r. 874, biskup frizinský Hannon v r. 875 a biskup Lantfrit pred r. 880.

Sv. Metodovi sa dostalo na Veľkej Morave nadšeného prijatia. Svätopluk slávnostne odovzdal metropolitovi Metodovi správu Moravskej cirkvi a odovzdal do jeho právomoci chrámy vo všetkých hradiskách i kňazov, ktorí s ním pôsobili. V tomto období dochádza aj k veľkému rozkvetu veľkomoravskej cirkevnej architektúry, v ktorom vznikali najdokonalejšie a najkrajšie chrámy. Podstatne sa zvýšil aj počet duchovenstva. Výučba Metodových žiakov bola spojená nielen s existenciou monastierov, ale i škôl, ktoré boli centrom literárnej tvorby.

Ale aj napriek veľkolepému prijatiu to nemal sv. Metod na Veľkej Morave ľahké. Na krajinu neustále dorážali nemecké vojská, ktoré často viedli nemeckí latinskí biskupi a duchovní. Tak pod zástavami Karolmana drancovali a pálili slovienské osady vojenskej družiny biskupa Arna a opáta fuldského kláštora Sigiharda. Mohučský arcibiskup Liutbrecht bol vojenským veliteľom výpravy do Čiech.

Z toho je vidieť, ako ďaleko sa západná cirkev vzdialila od Kristovho prikázania lásky a jeho výboru, „Kto s mečom bojuje, s mečom aj zahynie“. Naopak, pravoslávnej Cirkvi sa nikdy neustalo, aby biskup šiel do boja na čele vojska, ako sme to videli u pápeža Jána VIII. a u spomínaných latinských biskupov.

Mgr. Pavel TKÁČ

/publikované na pokračovanie/

OSLAVA CHRÁMOVÉHO SVIATKU SV. APOŠTOLOM ROVNÉHO VLADIMÍRA V SOBRANCIACH

Uprostred leta sme v Sobranciach prežili veľkú duchovnú radosť. Oslava chrámového sviatku svätého apoštolom rovného kniežata Vladimíra sa tohto roku v našom pravoslávnom chráme v Sobranciach niesla zvlášť v slávnostnej atmosfére. Na slávnostné bohoslužby, ktoré sa konali v nedeľu 19. júla 2015, prijal pozvanie Jeho Vysokopreosvietenosť Juraj, arcibiskup michalovsko - košický, ktorý svojou prítomnosťou výnimočnosť sviatočného dňa.

Pri príležitosti 1000 - ročného výročia zosnutia svätého apoštolom rovného kniežata Vladimíra, kniežata kyjevského (15. júl 1015) sa do chrámu zasvätenému tomuto svätcovi šli veriaci našej cirkevnej obce i blízkeho okolia, aby sa spoločne pomodlili a oslávili sviatok patróna chrámu, ý je pre všetkých pravoslávnych kresťanov príkladným vzorom v poznaní pravej viery, svätca, ktorý svojou túžbou po

poznání a prijatí pravdy, viedol k spásu a pravde jemu zverený národ.

Slávnostnú archierejskú svätú liturgiu slúžili s Jeho Vysokopreosvietenosťou Jurajom, arcibiskupom michalovsko - košickým, mitr. prot. Mgr. Vasil Bardzák, PhD., riaditeľ michalovsko - košickej eparchie, správca PCO Brezina a duchovní sobraneckého arcidekanátu - protojerej Mgr. Pavol Novák, tajomník misijného odboru MKPE., Mgr. Vasil Lembej, Mgr. Radoslav Paisij Lupjan a miestny duchovný mitr. Mgr. Bohuslav Senič, tajomník MKPE. Dôstojné bohoslužby sprevádzal arcidiakon Mgr. Matúš Spišák. radostných bohoslužobných spevov sa s láskou zapájali všetci veriaci.

Vladyka Juraj vo svojej homílii vyzdvihol vplyv Ruskej pravoslávnej cirkvi pri šírení a budovaní Pravoslávia po celom svete, ktoré obyvateľom západného sveta priblížili mnohí ruskí pravoslávni veriaci. Tí odišli do mnohých západných krajín pred prenasledovaním v ťažkých rokoch po revolúcii, kde svojím životom šíрили Evanjelium. Zameral sa na nutnosť otvorenosti, zodpovednosti a príkladného života pravoslávnych kresťanov pre všetkých ľudí. Jeho múdre a poučné slová nenechali ľahostajným ani jedného prítomného v chráme.

Po svätej liturgii nasledoval obchod okolo chrámu s čítaním sv. Evanjelií, pozdravy a poďakovania všetkým účastníkom nášho chrámového sviatku a veriaci zaspievali radostné „Mnohaja i blahaja líta“. Pre všetkých prítomných pripravili mládežníci záložky s ikonou sv. Vladimíra a sobraneckí veriaci malé pohostenie.

Nech sa pre každého z nás stane spomienka na tohto svätca povzbudením v šírení pravdy v súčasnej duchovne náročnej dobe. Ďakujeme Bohu za sviatočne prežitú nedeľnú chvíľu.

Pravoslávna Cirkevná Obec Sobrance

TÁBOR

V dňoch 27. - 31. 7. 2015 sa uskutočnil pravoslávny tábor IXΘΥΣ organizovaný košickou mládežou. Tento rok sme sa rozhodli pre pekné lesné prostredie v Kysaku.

Všetci účastníci sa stretli na košickej železničnej stanici. Keďže bol tábor organizovaný pre celú Michalovsko - košickú eparchiu, pridali sa k nám aj deti z Michaloviec, Choňkoviec, Breziny a Lodomirovej.

Po príjemnej ceste vlakom sme dorazili na ubytovňu, rozdelili sme si izby a v pokoji sa vybalili. Večernými modlitbami sme poďakovali Hospodu Bohu za úspešnú cestu a vyhladnutí sme zasadli k večeri. Po nej nasledovali zoznamovacie hry, pri ktorých sme sa všetci bližšie spoznali.

Ďalšie dni nás čakal pestrý program, ktorý sa skladal zo športových aktivít a vedomostných súťaží, týkajúcich sa Pravoslávia, napríklad Milujem Pravoslávie alebo Pravoslávne aktivity. Deti si mali možnosť zmerať sily vo futbalovom turnaji, Olympiáde, či v hre HU-TU-TU, pri ktorej sme sa dobre zabavili. Dni nám spríjemňoval mládežník Alex so svojou gitarou, ktorý deti naučil rôzne duchovné piesne.

V útorok sme sa s celým táborom vybrali na výlet do Spišskej Novej Vsi. Navštívili sme pravoslávny Chrám svätého Klimenta Ochridského, kde nás milo privítal o. Pružinský so svojou matuškou Tatianou a s bývalou vedúcou košickej mládeže Evou Kišikovou. O. Štefan nám porozprával históriu Pravoslávia v spišskom kraji a pútavo odpovedal na otázky detí. Po tejto príjemnej návšteve sme sa vybrali do ZOO, kde sme strávili zvyšok popoludnia.

Po návrate do našej ubytovne sme sa všetci stretli pri večerných modlitbách a modlitbách pred prijímaním. Na druhý deň nás navštívil o. diakon Matúš so svojou rodinou, ktorý spolu s o. Vladimírom odslúžil sv. liturgiu. My - mládežníci sme mali možnosť vyskúšať si, aké ťažké je kantorovanie. Väčšina detí pristúpila k svätej Eucharistii.

Rozlúčkový večer sme si užili pri opekaní. Milo nás prekvapil vedúci Maťo, ktorý mal pre deti pripravené sladké prekvapenie v podobe opekania marshmallow. V tento večer nás svojou návštevou potešila prezidentka pravoslávnej

mládeže na Slovensku Jožka Polakovičová spolu s mládežníkami Markelou a Svetlanou.

Posledný deň nášho tábora sme sa pobalili a vyhodnotili si súťaže, medzi ktorými bola aj fotková súťaž mládežníčky Matky Paulinovej. Súťažilo sa v kategóriách

Najlepšia fotka s o. Vladimírom, Najlepšia skupinová fotka, Najlepšia fotka s vedúcimi a Najlepšia crazy fotka. Deti prejavili svoju fantáziu a výsledkom sú nezabudnuteľné fotografie.

Hoci nám počasie veľmi neprialo, tábor sme si užili. Spoznali sme nových kamarátov a domov si odniesli veľa krásnych spomienok. Najväčšia vďaka patrí Hospodu Bohu za požehnanie tohto krásneho týždňa. Taktiež sa chceme poďakovať o. Vladimírovi za jeho pomoc a podporu. Veľká vďaka patrí všetkým spolumládežníkom, ktorí sa podieľali na organizovaní tohto tábora, a taktiež všetkým deťom, ktoré utvorili perfektný kolektív. V neposlednom rade ďakujeme sponzorom: Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchii, Bratstvu pravoslávnej mládeže na Slovensku, Filantropii Charis sv. Jána Milostivého v Košiciach a všetkým ostatným, ktorí nám akýmkoľvek spôsobom pomohli pri našom Bohumilom diele. Dúfame, že sa o rok opäť stretneme a zažijeme spolu veľa krásnych chvíľ.

Mládežníčky z Košíc

